

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต
วิชากลุ่มพระพุทธศาสนา

ตำรา
รหัสวิชา ๐๐๐ ๒๓๗

ประวัติพระพุทธศาสนา History of Buddhism (ฉบับปรับปรุง)

โครงการจัดทำและพัฒนาหลักสูตร
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ปีงบประมาณ ๒๕๖๕

ประวัติพระพุทธศาสนา History of Buddhism (ฉบับปรับปรุง)

ผู้แต่ง	: คณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	
บรรณาธิการ	: พระเมธีวราญาณ, ผศ.ดร.	พระมหาสุรศักดิ์ ปัจจนตเสโน, ผศ.ดร.
	รศ.ดร.ประพัฒน์ ศรีกุลกิจ	ผศ.ดร.ศิริโรจน์ นามเสนา
	ผศ.ดร.เสฐียร ทั้งทองมะดัน	
ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ	: รศ.दनัย ปรีชาเพิ่มประสิทธิ์	
ศิลปะและรูปเล่ม	: นายสมบุรณ์ เพ่งพิศ	
พิสูจน์อักษร	: นายสุชญา ศิริธัญญา	
ออกแบบปก	: นายพิจิตร พรหมลี	
พิมพ์ครั้งที่ ๑	: พฤษภาคม ๒๕๖๕	
จำนวนพิมพ์	: ๒,๐๐๐ เล่ม	
จำนวนหน้า	: ๔๒๐ หน้า	
ลิขสิทธิ์	ลิขสิทธิ์ของสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ห้ามการลอกเลียนไม่ว่าส่วนใดๆ ของหนังสือเล่มนี้ นอกจากจะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น	

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

คณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ประวัติพระพุทธศาสนา = History of Buddhism.-- พระนครศรีอยุธยา :

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2565.

420 หน้า.

1. พุทธศาสนา -- ประวัติ. I. ชื่อเรื่อง.

294.309

ISBN 978-616-300-790-2

จัดพิมพ์โดย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร ๐๓๕ ๒๔๘ ๐๐๐ (ต่อ ๘๗๗๓) โทรสาร ๐๓๕ ๒๔๘ ๐๑๓

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขที่ ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

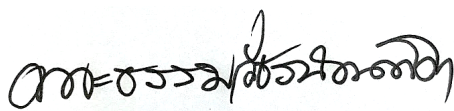
โทรศัพท์ ๐๓๕ ๒๔๘๐๐๐ ต่อ ๘๕๕๕-๘๕๕๙ โทรสาร ๐๓๕ ๒๔๘-๕๕๕

คำปรารภ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีโครงการจัดทำและพัฒนาหลักสูตร ปังบประมาณ ๒๕๖๕ ดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ (๑) การพัฒนาหลักสูตรตามกรอบมาตรฐานคุณภาพระดับอุดมศึกษา (TQF for High Education) (๒) การจัดทำรายละเอียดหลักสูตรใหม่ ระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก (๓) ค่าตอบแทนผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร (๔) สัมมนาเชิงปฏิบัติการให้ความรู้การกรอกข้อมูลหลักสูตรเข้าระบบ Che Co (๕) จัดนิทรรศการตลาดนัดหลักสูตร (๖) คลินิกหลักสูตร (๗) จัดทำต้นฉบับหลักสูตรปริญญาตรี สำหรับการเขียนตำราในครั้งนี้ มุ่งหมายให้เป็นที่ยอมรับและใช้ร่วมกันได้ พัฒนารูปแบบของหนังสือ และตำราให้มีเอกลักษณ์ร่วมกัน สวยงาม คงทน น่าสนใจต่อการศึกษาค้นคว้า ซึ่งจัดให้มีการประชุมเขียนตำราผ่านระบบออนไลน์ ผ่าน Zoom Meeting ID 4984640486 โดยได้รับความร่วมมือร่วมใจกันของคณาจารย์มหาวิทยาลัย จากหลายส่วนงาน ทั้งส่วนกลาง วิทยาเขต วิทยาลัยสงฆ์ ร่วมกันพัฒนารายวิชาหมวดวิชาศึกษาทั่วไปและวิชาแกนพระพุทธศาสนา จำนวน ๓ รายวิชา คือ ประวัติพระพุทธศาสนา วรรณกรรมพระพุทธศาสนาและเทศกาลและพิธีกรรมพระพุทธศาสนา ด้วยวิริยะอุตสาหะแรงกล้า มุ่งมั่นถักถอมความรู้สู่ชิ้นงานด้วยความรอบรู้ พรั่งพร้อมด้วยประสบการณ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันอย่างมีมิตรไมตรีพัฒนาตนพัฒนางานให้มีเนื้อหาสาระถูกต้อง เพียบพร้อมด้วยอัตราและพยัญชนะ เป็นที่ยอมรับของสังคม

ตำราประวัติพระพุทธศาสนา (ฉบับปรับปรุง) เล่มนี้ มีแบ่งเป็น ๑๐ บท ประกอบด้วย บทที่ ๑ ความสำคัญและลักษณะเด่นของพระพุทธศาสนา บทที่ ๒ ประวัติพระพุทธศาสนาในอินเดีย บทที่ ๓ พระพุทธศาสนาในอินเดียหลังพุทธกาล บทที่ ๔ พระพุทธศาสนาในเอเชียใต้ บทที่ ๕ ประวัติพระพุทธศาสนาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ บทที่ ๖ ประวัติพระพุทธศาสนาในเอเชียตะวันออกเฉียงไกล บทที่ ๗ ประวัติพระพุทธศาสนาในยุโรป อเมริกาและออสเตรเลีย บทที่ ๘ ขบวนการและองค์กรทางพระพุทธศาสนา บทที่ ๙ บทบาทคณะสงฆ์ไทยกับการสืบสานพระพุทธศาสนา บทที่ ๑๐ ประวัติการปกครองคณะสงฆ์ไทย

ขออนุโมทนาขอบคุณคณะกรรมการโครงการจัดทำและพัฒนาหลักสูตร คณาจารย์และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยทุกรูปทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าพัฒนาเนื้อหาวิชาเล่มนี้ให้เกิดมีขึ้น อันจะเป็นสมบัติของมหาวิทยาลัยสืบไป หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ตำราเล่มนี้คงอำนวยประโยชน์เชิงวิชาการด้านประวัติพระพุทธศาสนาแก่คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา และประชาชนผู้ที่สนใจ ตลอดไป

(พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คำนำ

ตำราเล่มนี้ ได้พัฒนาขึ้นตามโครงการจัดทำและพัฒนาหลักสูตร ปิงปประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ กองวิชาการ สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้กำหนดเป้าหมายเพื่อจัดทำต้นฉบับจำนวน ๓ รายวิชา คือ (๑) ประวัติพระพุทธศาสนา (๒) วรรณกรรมพระพุทธศาสนา (๓) เทศกาลและพิธีกรรมพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นรายวิชากลุ่มพระพุทธศาสนา (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๔) มหาวิทยาลัยประกาศใช้รายวิชา ข้อสอบกลาง พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (๑) เพื่อปรับปรุงเนื้อหาตำราวิชาแกนพุทธศาสนาและหมวดวิชาศึกษาทั่วไปที่ใช้สอนในมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตามหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต ตามกรอบมาตรฐานระดับอุดมศึกษา (๒) เพื่อให้คณาจารย์ของมหาวิทยาลัย ได้เสนอผลงานทางวิชาการ ด้วยการสร้างสรรค์ผลงานอย่างเป็นระบบ รองรับการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย (๓) เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของคณาจารย์มหาวิทยาลัย ให้เป็นที่ยอมรับทั่วไปในประเทศและระดับสากล

ตำรา “ประวัติพระพุทธศาสนา” เล่มนี้ เป็นวิชาหนึ่งในวิชากลุ่มพระพุทธศาสนา ที่กำหนดให้ศึกษา “ศึกษาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ความสำคัญและลักษณะเด่นของพระพุทธศาสนา การแยกนิกายของพระพุทธศาสนา การขยายตัวของพระพุทธศาสนาเข้าไปในนานาประเทศ และอิทธิพลของพระพุทธศาสนาต่อวัฒนธรรมในประเทศนั้น ๆ รวมทั้งศึกษาขบวนการและองค์การใหม่ ๆ ในวงการพระพุทธศาสนายุคปัจจุบันและอนาคต” ซึ่งมีรายละเอียดที่คณะผู้เขียนได้นำเสนอไว้แล้วในบทต่าง ๆ

การเขียนรายวิชาประวัติพระพุทธศาสนาในครั้งนี้ เป็นการประชุมสัมมนาแบบออนไลน์ โดยเขียนตำราเนื้อหาประวัติพระพุทธศาสนา โดยมีกรอบทำงาน ประชุมตามระเบียบวาระการประชุม วิเคราะห์ขอบข่ายเนื้อหาวิชาประวัติพระพุทธศาสนา แตกวัตถุประสงค์รายวิชา วิเคราะห์แบ่งเนื้อหาแบ่งบทเรียน เขียนวัตถุประสงค์การเรียนรู้ประจำบท วิเคราะห์เนื้อหาแต่ละบทเรียน สารบัญ บทเรียน แผนการสอน การเขียนประมวลรายวิชา ในครั้งนี้มีคณาจารย์ จากคณะ วิทยาลัยสงฆ์ เข้าร่วมการประชุมจำนวน ๑๑ รูป/คน ประกอบด้วย พระครูปริยัติกิตติธำรง, รศ.ดร.คณบดีคณะสังคมศาสตร์ พระเมธีวราญาณ, ผศ.ดร.รองคณบดีคณะพุทธศาสตร์ พระมหาสุรศักดิ์ ปัจจนตเสโน, ผศ.ดร.ผอ.สถาบันภาษา พระครูธรรมธรศิริวัฒน์ สิริวิฑฒโน, ผศ.ดร.วช.อุบลราชธานี รศ.ดร.ประพัฒน์ ศรีกุลกิจ วส. พุทธชินราช รศ.ดร.เทพประวิณ จันทร์แรง วช. เชียงใหม่ ผศ.ดร.ยุพธนา พูนเกิดมะเริง วช.นครราชสีมา ผศ.บรรจง โสดาดี วช. สุรินทร์ ผศ.ดร.ศิริโรจน์ นามเสนา วช. นครสวรรค์ และมี ผศ.ดร.เสฐียร ทังทองมะดัน วช. นครราชสีมา เป็นเลขานุการ นายสุชญา ศิริธัญญ์ กองวิชาการ เป็นผู้ช่วยเลขานุการ พร้อมด้วยผู้บริหาร และคณะทำงาน กองวิชาการ สำนักงานอธิการบดี โดยมีจัดการเขียนประวัติพระพุทธศาสนา ประชุมแบบออนไลน์ผ่าน Zoom Meeting ID 4984640486

คณะผู้เขียนหวังว่า ตำราเล่มนี้ จะยังประโยชน์ต่างๆ ให้เกิดขึ้นกับผู้เกี่ยวข้องทุกรูป/ทุกท่าน ตามวัตถุประสงค์ของโครงการพอสมควร จึงขอขอบคุณทุกท่านที่ได้มีส่วนร่วมทำตำราเล่มนี้ให้เสร็จเป็นรูปเล่มสมบูรณ์และจัดพิมพ์เผยแพร่ต่อไป

คณะกรรมการพัฒนาปรับปรุงเนื้อหา

รายวิชาประวัติพระพุทธศาสนา

พฤษภาคม ๒๕๖๕

**คณะกรรมการดำเนินงานโครงการจัดทำและพัฒนาหลักสูตร
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕**

<p style="text-align: center;">คณะกรรมการดำเนินงาน</p> <p>ที่ปรึกษา</p> <p>พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศ.ดร. พระสุวรรณเมธาภรณ์, ผศ. พระเทพวัชรจารักษ์, รศ.ดร. รศ.ดร.โกนิฐฐ์ ศรีทอง</p> <p style="text-align: center;">คณะอนุกรรมการพัฒนาและปรับปรุงรายวิชา “ประวัติพระพุทธศาสนา”</p> <p>ประธานอนุกรรมการ รศ.ดร.โกนิฐฐ์ ศรีทอง</p> <p>รองประธานอนุกรรมการ พระมหาขวัญชัย ปุตุตวิเสโส</p> <p>อนุกรรมการ</p> <p>พระมหาประยุทธ์ ภูริปถิโย พระมหาศรีทนต์ สมจาโร นายศิลป์ชัย วงษ์จำนงค์ พระมหาถาวร ถาวรเมธี, ดร. นางสาวนภัสสร กัลปนาท นายสุภฐาน สุดาจันทร์ นายเอกลักษณ์ เทพวิจิตร นายจิระศักดิ์ ธารสุขกระจ่าง นายศักดิ์รพี พันพา นางสาวสุจิตรา ขวดรัมย์ย์ นางสาวสังเวียน พู่เฟื่อง</p> <p>อนุกรรมการและเลขานุการ</p> <p>นายสุชญา ศิริธัญญกร ดร.อรเนตร บุณนาค นายสมบุรณ์ เฟ่งพิศ</p>	<p style="text-align: center;">คณะกรรมการพัฒนาและปรับปรุงเนื้อหารายวิชา “ประวัติพระพุทธศาสนา”</p> <p>ประธานกรรมการ พระครูปริยัติกิตติจารย์, รศ.ดร.</p> <p>รองประธานกรรมการ พระเมธีวราญาณ, ผศ.ดร.</p> <p>กรรมการ</p> <p>พระครูธรรมธรศิริวัฒน์ สิริวฑฒโน, ผศ.ดร. พระมหาสุรศักดิ์ ปจจนตเสโน, ผศ.ดร. รศ.ดร.ประพัฒน์ ศรีกุลกิจ รศ.ดร.เทพประวิณ จันทร์แรง ผศ.ดร.ศิริโรจน์ นามเสนา ผศ.บรรจง โสดาดี ผศ.ดร.เสฐียร ทังทองมะดัน</p> <p>บรรณาธิการ</p> <p>พระเมธีวราญาณ, ผศ.ดร. พระมหาสุรศักดิ์ ปจจนตเสโน, ผศ.ดร. รศ.ดร.ประพัฒน์ ศรีกุลกิจ ผศ.ดร.ศิริโรจน์ นามเสนา ผศ.ดร.เสฐียร ทังทองมะดัน</p> <p>เลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ</p> <p>ผศ.ดร.เสฐียร ทังทองมะดัน นายสุชญา ศิริธัญญกร</p> <p>ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ</p> <p>รศ.दनัย ปรีชาเพิ่มประสิทธิ์</p>
--	---

สารบัญ

	หน้า
คำปรารภ	(๓)
คำนำ	(๔)
คณะกรรมการดำเนินงานโครงการจัดทำและพัฒนาหลักสูตร	(๕)
บทที่ ๑ ความสำคัญและลักษณะเด่นของพระพุทธศาสนา	๑
๑.๑ ความนำ	๒
๑.๒ ความสำคัญของพระพุทธศาสนา	๒
๑.๓ ลักษณะเด่นของพระพุทธศาสนา	๕
๑.๓.๑ เป็นศาสนาแห่งเหตุผล	๕
๑.๓.๒ เป็นศาสนาแห่งอิสระเสรีภาพ	๕
๑.๓.๓ เป็นศาสนาอเทวนิยม	๖
๑.๓.๔ เป็นศาสนาแห่งสันติภาพ	๖
๑.๓.๕ ลักษณะเด่นของพระพุทธศาสนาที่ค้ำประกันของนักวิชาการ	๖
๑.๔ หลักธรรมสำคัญในพระพุทธศาสนา	๑๑
๑.๔.๑ หลักการของปฏิจจสมุปบาท	๑๑
๑.๔.๒ อริยสัจ ๔	๑๓
๑.๔.๓ ไตรลักษณ์	๑๔
๑.๔.๔ สังสารวัฏ	๑๕
๑.๔.๕ กรรม	๑๗
๑.๔.๖ ชันท์ ๕	๒๐
๑.๔.๗ มรรค ๘	๒๑
๑.๕ รูปแบบและวิธีการของพระพุทธศาสนา	๒๓
สรุปท้ายบท	๒๕
คำถามท้ายบท	๒๗
เอกสารอ้างอิงประจำบท	๒๙
บทที่ ๒ พุทธประวัติในสมัยพุทธกาล	๓๐
๒.๑ ความนำ	๓๑
๒.๒ ลัทธิความเชื่อก่อนสมัยพุทธกาล	๓๒
๒.๓ ลัทธิความเชื่อร่วมสมัยพุทธกาล	๓๗

๒.๔ ประวัติพระพุทธศาสนาช่วงก่อนตรัสรู้	๔๖
๒.๔.๑ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับพุทธประวัติ	๔๗
๒.๔.๒ เหตุการณ์ก่อนประสูติ	๔๘
๒.๔.๓ เหตุการณ์ช่วงประสูติสิทธัตถะราชกุมาร	๔๙
๒.๔.๔ เหตุการณ์เกี่ยวกับชีวิตเจ้าชายสิทธัตถะ	๕๐
๒.๔.๕ เหตุการณ์ที่เป็นสาเหตุเจ้าชายสิทธัตถะเสด็จออกผนวช	๕๒
๒.๔.๖ เหตุการณ์ที่ทรงผนวช	๕๒
๒.๕ ประวัติพระพุทธศาสนาช่วงตรัสรู้	๕๓
๒.๕.๑ เหตุการณ์ช่วงแสวงหาอาจารย์	๕๓
๒.๕.๒ เหตุการณ์ช่วงบำเพ็ญทุกรกิริยา	๕๔
๒.๕.๓ เหตุการณ์ปัจฉิมจิตต์ยเฝ้าปรนนิบัติ	๕๔
๒.๕.๔ เหตุการณ์รับข่าวมรณภาพก่อนตรัสรู้	๕๔
๒.๕.๕ เหตุการณ์ทรงเสด็จบารมีลอยถาด	๕๕
๒.๕.๖ เหตุการณ์ที่ทรงชนะมาร	๕๖
๒.๕.๗ เหตุการณ์ที่ทรงตรัสรู้	๕๗
๒.๖ เหตุการณ์ภายหลังการตรัสรู้	๕๙
๒.๖.๑ เหตุการณ์บริเวณต้นโพธิ์	๕๙
๒.๖.๒ เหตุการณ์เกี่ยวกับคำอาราธนาของพรหม	๖๓
๒.๖.๓ เหตุการณ์ส่งสาวกไปประกาศพระศาสนา	๖๔
สรุปท้ายบท	๖๖
คำถามท้ายบท	๖๗
เอกสารอ้างอิงประจำบท	๖๙
บทที่ ๓ พระพุทธศาสนาในอินเดียหลังพุทธกาล	๗๐
๓.๑ ความนำ	๗๑
๓.๒ การจัดลำดับยุคคำสอนในพระพุทธศาสนา	๗๑
๓.๓ พระพุทธศาสนาหลังพุทธปรินิพพาน ๕๐๐ ปี	๗๒
๓.๔ พระพุทธศาสนาในยุค พ.ศ. ๕๐๐-๑๐๐๐	๗๙
๓.๔.๑ ร่องรอยและบ่อเกิดของนิกายมหายาน	๘๐
๓.๔.๒ แนวคิดและความเชื่อพื้นฐานของนิกายมหายาน	๘๔
๓.๔.๓ มหายานสองสายที่มีต้นกำเนิดในอินเดีย	๙๑

๓.๕ พระพุทธศาสนาในยุคเชื่อมจากอินเดีย	๕๘
๓.๕.๑ การเผยแพร่ของลัทธิพุทธต้นตวรรษยาน	๕๘
๓.๕.๒ พระพุทธศาสนาภายใต้การอุปถัมภ์ของฝ่ายอาณาจักร	๑๐๑
๓.๕.๓ สาเหตุที่ทำให้พระพุทธศาสนาเชื่อมจากอินเดีย	๑๐๓
สรุปท้ายบท	๑๐๖
คำถามท้ายบท	๑๐๘
เอกสารอ้างอิงประจำบท	๑๑๐
บทที่ ๔ พระพุทธศาสนาในเอเชียใต้	๑๑๑
๔.๑ ความนำ	๑๑๒
๔.๑.๑ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเอเชียใต้	๑๑๒
๔.๑.๒ ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาในเอเชียใต้	๑๑๓
๔.๒ ประวัติพระพุทธศาสนาในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเนปาล	๑๑๓
๔.๒.๑ สภาพสังคมทั่วไปของเนปาล	๑๑๔
๔.๒.๒ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศเนปาล	๑๑๖
๔.๒.๓ บทบาทพระสงฆ์ในการเผยแผ่	๑๑๗
๔.๒.๔ อิทธิพลและแนวโน้มพระพุทธศาสนาในเนปาล	๑๑๘
๔.๓ ประวัติพระพุทธศาสนาในประเทศสาธารณรัฐอินเดีย	๑๒๐
๔.๓.๑ สภาพสังคมทั่วไปของอินเดีย	๑๒๐
๔.๓.๒ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอินเดีย	๑๒๓
๔.๓.๓ บทบาทพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศอินเดีย	๑๒๕
๔.๓.๔ อิทธิพลและแนวโน้มพระพุทธศาสนาในอินเดีย	๑๒๖
๔.๔ พระพุทธศาสนาในประเทศราชอาณาจักรภูฏาน	๑๒๘
๔.๔.๑ สภาพสังคมทั่วไปของภูฏาน	๑๒๘
๔.๔.๒ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศภูฏาน	๑๓๐
๔.๔.๓ บทบาทพระสงฆ์ในการเผยแผ่	๑๓๑
๔.๔.๔ อิทธิพลและแนวโน้มพระพุทธศาสนาในภูฏาน	๑๓๓
๔.๕ พระพุทธศาสนาในประเทศสาธารณรัฐประชาชนบังกลาเทศ	๑๓๕
๔.๕.๑ สภาพสังคมทั่วไปของบังกลาเทศ	๑๓๕
๔.๕.๒ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่บังกลาเทศ	๑๓๗
๔.๕.๓ บทบาทพระสงฆ์ในการเผยแผ่	๑๓๘

๔.๕.๔	อิทธิพลและแนวโน้มพระพุทธศาสนาในบังคลาเทศ	๑๓๘
๔.๕.๕	แนวโน้มพระพุทธศาสนาในประเทศบังคลาเทศ	๑๓๙
๔.๖	ประวัติพระพุทธศาสนาในประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตยศรีลังกา	๑๓๙
๔.๖.๑	สภาพสังคมทั่วไปของศรีลังกา	๑๔๐
๔.๖.๒	การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศศรีลังกา	๑๔๒
๔.๖.๓	บทบาทพระสงฆ์ในการเผยแผ่	๑๔๔
๔.๖.๔	อิทธิพลและแนวโน้มพระพุทธศาสนาในประเทศศรีลังกา	๑๔๕
	สรุปท้ายบท	๑๔๗
	คำถามท้ายบท	๑๔๘
	เอกสารอ้างอิงประจำบท	๑๕๐
บทที่ ๕	พระพุทธศาสนาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	๑๕๒
๕.๑	ความนำ	๑๕๓
๕.๒	พระพุทธศาสนาในประเทศพม่า	๑๕๓
๕.๒.๑	ภูมิศาสตร์	๑๕๓
๕.๒.๒	ความเชื่อในเรื่องศาสนา	๑๕๔
๕.๒.๓	วัฒนธรรมประเพณีในพม่า	๑๕๔
๕.๒.๔	การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่พม่า	๑๕๕
๕.๒.๕	บทบาทพระสงฆ์ในการเผยแผ่	๑๕๖
๕.๒.๖	อิทธิพลของพระพุทธศาสนาในพม่า	๑๕๗
๕.๒.๗	แนวโน้มของพระพุทธศาสนาในประเทศพม่า	๑๕๙
๕.๓	พระพุทธศาสนาในประเทศกัมพูชา	๑๖๑
๕.๓.๑	ภูมิศาสตร์	๑๖๑
๕.๓.๒	ความเชื่อในตำนานศาสนา	๑๖๑
๕.๓.๓	วัฒนธรรมประเพณี	๑๖๒
๕.๓.๔	การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเข้าสู่กัมพูชา	๑๖๒
๕.๓.๕	บทบาทพระสงฆ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา	๑๖๔
๕.๓.๖	อิทธิพลของพระพุทธศาสนาในกัมพูชา	๑๖๕
๕.๓.๗	แนวโน้มในอนาคตของพระพุทธศาสนาในกัมพูชา	๑๖๖
๕.๔	พระพุทธศาสนาในประเทศลาว	๑๖๘
๕.๔.๑	ภูมิศาสตร์	๑๖๘

๕.๔.๒ ความเชื่อในด้านศาสนา	๑๖๙
๕.๔.๓ วัฒนธรรมประเพณี	๑๗๐
๕.๔.๔ การเผยแพร่พระพุทธศาสนาเข้าสู่ลาว	๑๗๐
๕.๔.๕ บทบาทของพระสงฆ์ในการเผยแพร่	๑๗๑
๕.๔.๖ อิทธิพลของพระพุทธศาสนาในประเทศลาว	๑๗๓
๕.๔.๗ แนวโน้มของพระพุทธศาสนาในลาวในอนาคต	๑๗๔
๕.๕ พระพุทธศาสนาในเวียดนาม	๑๗๕
๕.๕.๑ ภูมิศาสตร์	๑๗๕
๕.๕.๒ ความเชื่อในด้านศาสนา	๑๗๖
๕.๕.๓ วัฒนธรรมประเทศเวียดนาม	๑๗๗
๕.๕.๔ การเผยแพร่พระพุทธศาสนาเข้าสู่เวียดนาม	๑๗๘
๕.๕.๕ บทบาทพระสงฆ์ในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา	๑๗๙
๕.๕.๖ อิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีต่อการเมืองเวียดนาม	๑๘๐
๕.๕.๗ แนวโน้มของพระพุทธศาสนาในเวียดนามในอนาคต	๑๘๒
สรุปท้ายบท	๑๘๓
คำถามท้ายบท	๑๘๔
เอกสารอ้างอิงประจำบท	๑๘๗
บทที่ ๖ ประวัติพระพุทธศาสนาในเอเชียตะวันออกเฉียง	๑๘๘
๖.๑ ความนำ	๑๘๙
๖.๒ ประวัติพระพุทธศาสนาในประเทศจีน	๑๘๙
๖.๒.๑ สภาพสังคมทั่วไปของจีน	๑๘๙
๖.๒.๒ การเผยแพร่พระพุทธศาสนาในประเทศจีน	๑๙๒
๖.๒.๓ บทบาทพระสงฆ์ในจีน	๑๙๕
๖.๒.๔ อิทธิพลและแนวโน้มพระพุทธศาสนาในจีน	๑๙๖
๖.๓ ประวัติพระพุทธศาสนาในเกาหลีใต้	๑๙๙
๖.๓.๑ สภาพสังคมทั่วไปของเกาหลีใต้	๑๙๙
๖.๓.๒ การเผยแพร่พระพุทธศาสนาในเกาหลีใต้	๑๙๙
๖.๓.๓ บทบาทของพระสงฆ์ในเกาหลีใต้	๒๐๑
๖.๓.๔ อิทธิพลและแนวโน้มพระพุทธศาสนาในเกาหลีใต้	๒๐๒

๖.๔ ประวัติพระพุทธศาสนาในประเทศญี่ปุ่น	๒๐๔
๖.๔.๑ สภาพทั่วไปของญี่ปุ่น	๒๐๔
๖.๔.๒ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในญี่ปุ่น	๒๐๕
๖.๔.๓ บทบาทพระสงฆ์ในญี่ปุ่น	๒๐๙
๖.๔.๔ อิทธิพลและแนวโน้มพระพุทธศาสนาในญี่ปุ่น	๒๑๑
๖.๕ ประวัติพระพุทธศาสนาในไต้หวัน	๒๑๒
๖.๕.๑ สภาพทั่วไปของไต้หวัน	๒๑๒
๖.๕.๒ สถานการณ์พระพุทธศาสนาในไต้หวัน	๒๑๓
๖.๕.๓ บทบาทพระสงฆ์ในไต้หวัน	๒๑๐
๖.๕.๔ อิทธิพลและแนวโน้มพระพุทธศาสนาในไต้หวัน	๒๑๖
๖.๖ ประวัติพระพุทธศาสนาในมองโกเลีย	๒๑๘
๖.๖.๑ สภาพทั่วไปของมองโกเลีย	๒๑๘
๖.๖.๒ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในมองโกเลีย	๒๑๙
๖.๖.๓ บทบาทพระสงฆ์ในมองโกเลีย	๒๒๐
๖.๖.๔ อิทธิพลและแนวโน้มพระพุทธศาสนาในมองโกเลีย	๒๒๐
๖.๗ ประวัติพระพุทธศาสนาในธิเบต	๒๒๒
๖.๗.๑ สภาพทั่วไปของธิเบต	๒๒๒
๖.๗.๒ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในธิเบต	๒๒๓
๖.๗.๓ บทบาทของพระสงฆ์ในธิเบต	๒๒๒
๖.๗.๔ อิทธิพลและแนวโน้มพระพุทธศาสนาในธิเบต	๒๒๓
สรุปท้ายบท	๒๒๖
คำถามท้ายบท	๒๒๗
เอกสารอ้างอิงประจำบท	๒๒๙
บทที่ ๗ ประวัติพระพุทธศาสนาในยุโรป อเมริกา ออสเตรเลีย	๒๔๐
๗.๑ ความนำ	๒๔๑
๗.๒ ประวัติพระพุทธศาสนาในยุโรป	๒๔๒
๗.๒.๑ สภาพสังคมทั่วไปของยุโรป	๒๔๒
๗.๒.๒ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุโรป	๒๔๒
๗.๒.๓ บทบาทของคณะสงฆ์ในยุโรป	๒๔๔
๗.๒.๔ อิทธิพลและแนวโน้มพระพุทธศาสนาในยุโรป	๒๔๖

๗.๓ ประวัติพระพุทธรูปศาสนาในอเมริกา	๒๔๘
๗.๓.๑ สภาพสังคมทั่วไปของอเมริกา	๒๔๘
๗.๓.๒ การเผยแพร่พระพุทธรูปศาสนาในอเมริกา	๒๔๙
๗.๓.๓ บทบาทของคณะสงฆ์ในอเมริกา	๒๕๑
๗.๓.๔ อิทธิพลและแนวโน้มพระพุทธรูปศาสนาในอเมริกา	๒๕๒
๗.๔ ประวัติพระพุทธรูปศาสนาในออสเตรเลีย	๒๕๔
๗.๔.๑ สภาพสังคมทั่วไปของออสเตรเลีย	๒๕๔
๗.๔.๒ การเผยแพร่พระพุทธรูปศาสนาในออสเตรเลีย	๒๕๕
๗.๔.๓ บทบาทของคณะสงฆ์ในออสเตรเลีย	๒๕๕
๗.๔.๔ อิทธิพลและแนวโน้มพระพุทธรูปศาสนาในออสเตรเลีย	๒๕๖
สรุปท้ายบท	๒๕๗
คำถามท้ายบท	๒๕๙
เอกสารอ้างอิงประจำบท	๒๖๑
บทที่ ๘ ขบวนการและองค์กรทางพระพุทธรูปศาสนา	๒๖๕
๘.๑ ความนำ	๒๖๖
๘.๒ ขบวนการและองค์กรทางพระพุทธรูปศาสนาในต่างประเทศ	๒๖๖
๘.๒.๑ สมาคมมหาโพธิ์ในประเทศอินเดีย	๒๖๖
๘.๒.๒ ชุมชนนิกายเถรวาท กลุ่มที่ใช้หลักกรรมแก้ปัญหาด้านสังคม	๒๖๘
๘.๒.๓ ชุมชนสังฆะหมู่บ้านพลัม กลุ่มที่เน้นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิต เพื่อการดำรงอยู่อย่างมีความสุขในสังคม	๒๗๐
๘.๓ ขบวนการและองค์กรทางพระพุทธรูปศาสนาในประเทศไทย	๒๗๒
๘.๓.๑ กลุ่มสำนักสวนโมกขพลาราม	๒๗๒
๘.๓.๒ กลุ่มสำนักสันติอโศก กลุ่มตีความและสร้างแนวทางใหม่	๒๗๔
๘.๓.๓ กลุ่มสำนักวัดพระธรรมกาย	๒๗๖
๘.๓.๔ กลุ่มสำนักวัดหนองป่าพง	๒๗๘
๘.๓.๕ กลุ่มสำนักวัดนาป่าพง	๒๘๐
๘.๔ ทิศทางขบวนการและองค์กรทางพระพุทธรูปศาสนาในอนาคต	๒๘๓
สรุปท้ายบท	๒๘๔
คำถามท้ายบท	๒๘๖
เอกสารอ้างอิงประจำบท	๒๘๙

บทที่ ๙ บทบาทคณะสงฆ์ไทยกับการสืบสานพระพุทธศาสนา

๙.๑ ความนำ	๒๙๑
๙.๒ บทบาทคณะสงฆ์ไทยกับการสืบสานพระพุทธศาสนาในสมัยสุโขทัย	๒๙๔
๙.๒.๑ สภาพสังคมทั่วไปของสุโขทัย	๒๙๔
๙.๒.๒ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสุโขทัย	๒๙๖
๙.๒.๓ บทบาทของคณะพระสงฆ์ในสุโขทัย	๒๙๗
๙.๓ บทบาทคณะสงฆ์ไทยกับการสืบสานพระพุทธศาสนาในสมัยล้านนา	๒๙๘
๙.๓.๑ สภาพสังคมทั่วไปของล้านนา	๒๙๘
๙.๓.๒ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในล้านนา	๒๙๙
๙.๓.๓ บทบาทของคณะพระสงฆ์ในล้านนา	๒๙๙
๙.๔ บทบาทคณะสงฆ์ไทยกับการสืบสานพระพุทธศาสนาในสมัยอยุธยา	๓๐๐
๙.๔.๑ สภาพสังคมทั่วไปสมัยอยุธยา	๓๐๑
๙.๔.๒ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสมัยอยุธยา	๓๐๒
๙.๔.๓ บทบาทของคณะพระสงฆ์ในสมัยอยุธยา	๓๐๓
๙.๕ พระพุทธศาสนาในสมัยธนบุรี	๓๐๔
๙.๖ พระพุทธศาสนาในสมัยรัตนโกสินทร์	๓๐๕
สรุปท้ายบท	๓๐๙
คำถามท้ายบท	๓๑๐
เอกสารอ้างอิงประจำบท	๓๑๒

บทที่ ๑๐ ประวัติการปกครองคณะสงฆ์ไทย

๑๐.๑ ความนำ	๓๑๕
๑๐.๒ การปกครองคณะสงฆ์ในสมัยพุทธกาล	๓๑๕
๑๐.๓ การปกครองสมัยหลังพุทธกาล	๓๒๐
๑๐.๔ ประวัติการปกครองคณะสงฆ์ไทยสมัยสุโขทัย	๓๒๒
๑๐.๔.๑ รูปแบบการปกครองคณะสงฆ์ไทยในสมัยสุโขทัย	๓๒๒
๑๐.๔.๒ โครงสร้างการปกครองคณะสงฆ์ไทยสมัยกรุงสุโขทัย	๓๒๔
๑๐.๕ ประวัติการปกครองคณะสงฆ์ไทยสมัยอยุธยา	๓๒๕
๑๐.๕.๑ รูปแบบการปกครองคณะสงฆ์ไทยสมัยกรุงศรีอยุธยา	๓๒๕
๑๐.๕.๒ โครงสร้างการปกครองคณะสงฆ์ไทยสมัยกรุงศรีอยุธยา	๓๒๗

(๑๕)

๑๐.๖ ประวัติการปกครองคณะสงฆ์สมัยธนบุรี	๓๒๘
๑๐.๗ ประวัติการปกครองคณะสงฆ์รัตนโกสินทร์	๓๓๒
๑๐.๘ ประวัติการปกครองคณะสงฆ์ไทยสมัยปัจจุบัน	๓๖๗
๑๐.๙ ทิศทางปกครองคณะสงฆ์ไทยในอนาคต	๓๗๐
สรุปท้ายบท	๓๗๕
คำถามท้ายบท	๓๗๘
เอกสารอ้างอิงประจำบท	๓๘๐
เฉลยคำถามปรนัยท้ายบททั้ง ๑๐ บท	๓๘๒
บรรณานุกรม	๓๘๓
ภาคผนวก	๓๙๖
รายละเอียดของรายวิชา	๓๙๖
คณะกรรมการพัฒนาและปรับปรุงเนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา	๔๐๔